

SZERKESZTŐSÉG
és

KIADÓHIVATAL

hová a dolgozatok
és előfizetési pénzek
küldendők :

Kolozsvár, Ref. Theologia
2. számú lakás.

VASÁRNAP

KÉPES CSALÁDI HETI UJSÁG.

AZ ERDÉLYI EV. REF. EGYHÁZKERÜLET „EGYHÁZI
ÉRTEKEZLET”-E TÁMOGATÁSÁVAL
SZERKESZTIK:

NAGY KÁROLY, **VAJDA FERENCZ,**
ref. theol. tanár, felelős szerk. sz.-lónai pap, főmunkatárs.

Megjelenik minden vasárnap egy iven.

Előfizetési ár:

Egy évre . . . 4 korona. Negyedévre 1 korona.
Félévre . . . 2 korona. Egy szám ára 10 fillér.

Az erdélyi ev. ref. Egyházi Értekezlet
közgyűlése N.-Enyeden.

Nagy és szép nap volt ez az Értekezlet rövid élettörténetében. Szép, mint természeti nap, mert a komor napok után verőfényes napját tündököltette a Mindenható ismét az égen, megmutatta ezzel is, hogy szereti az ő igazáért harczoló, munkálkodó gyermekeit; nagy és szép volt ez, mint történeti nap, melyen az erdélyi egyházker. fényes történeti multjához újabb, dicsőséges emlékek fűződtek ismét. Még alig halványultak el a mult évi benyomások, melyeket az Értekezlet tagjai az első nagy gyűlésokről, Székely-Udvarhelyről, hoztak el magukkal, ma a közgyűlés hódítása, tagjainak emléke újabb adatokkal bővült, kellemes emlékekkel gyarapodott.

Nagy és szép volt e nap sok tekintetben. Megmutatta az erdélyi ev. ref. Értekezlet a maga impozáns megjelenésével is, hogy van benne életerő, megvan benne az ősi buzgalom, a kitartás; megmutatta munkájában, meg szellemi, anyagi erejével, hogy az ellentábor örömrivalgása pusztulásunk felett, a „kicsinyhitűek” jajveszéklése: még időelőtti. Igen, mert a kálvini egyházban rendkívüli nagy ősi erő rejlik s ha az utóbbi időben alvófélben is volt: de hangosan hirdette e gyűlés is, hogy nem halt ki az ősi erő belőle, csak egy kedvező pillanat kell s az alvó oroszlán felébred ismét a világot alkotó munkák elvégzésére.

Ezt hirdette a nagy-enyedi Értekezlet. Fényesbizonyosságot tett e gyűlés arról, hogy a mi egyházunk előkelő világi férfiai, papjai lelkesednek, buzgólkodnak ma is a szent ügyért, csak alkalmat kell nyujtanunk arra, hogy azt dokumentálhassák. Beszédökben, tettökben, megjelenésökkel bizonyították azt, hogy a kálvini egyház örök életre van megteremtve s azon még a pokol kapui sem vehetnek diadalmat. Lelkünk szinte éledett, midőn láttuk, hogy a n.-enyedi ünnepnapok mily fényes bizonyosságai e keblünkben élő eszméknek. Mily jól esett látni a hivek összereglett ezreit, kik mindannyian egy közös célért: anyaszentegyházunk jólétéért, boldogulhatásáért fáradtak, dolgoztak. Egyházi Értekezletünk jó utakon halad, s szükséges, hogy e vert utakon haladjon még nagyobb diadallal, kitartással tovább is előre. A legégetőbb szükség van erre — talán — épen ma. Ma, midőn az ellentábor megkezdette ellenünk ismét gyalázatos akna munkáját; ma, midőn látjuk, mint tornyosulnak a vésznek elnyelő habjai felettünk, egyházunk belső, külső életében egyaránt; ma, midőn ellenségeink jobban, mint valaha ellenünk fordították fegyvereiket, tüzes üszköt dobálnak hiveink közé, hogy szítsák a felekezeti harczot; ma, midőn a lélek rablás gyalázatos munkája piaczi szemtelenséggel üzetik; ma, midőn az ultramontán tábor felfegyverkezett ellenünk a legvégső küzdelemre s mindent, még az életadó levegőt is megvonná tőlünk; ma — nagyon időszerű, nagyon indokolt a ref. egyház társadalmi tömörülése, a hivek alvófélben levő vallásosságának ébresztése, felköltése; szükséges új életet teremteni a vallás,

az erkölcsi élet terén; szükséges magunkat és hiveinket felfegyverezni a tudomány és hit pajsával, hogy ne hányattasunk nádként ide-oda a minden oldalról támadó vészes hullámok által.

Szükséges, hogy ne csak magunk ösmerjük a bennünk rejlő erőket, hanem igyekezzünk, hogy arról mások is vegyenek tudomást. Az egyházi értekezlet vándorgyűlési rendszerét mi nagyon helyesnek tartjuk, mert a külső megjelenésben, az imponzáns felvonulásban is van hódító, megkapó. Nem kell idegenkednünk nekünk sem — bizonyos mértékig — a külsőségektől. Van ebben erő, láthatjuk ezt a kath. egyház életéből, a mely teljesen erre építette fel jövő boldogulását, tanait, egyházát és mégis — él. Nekünk csak arra kell vigyáznunk, legyünk óvatosak, soha se tülzök a külsőségekben; minden tettünket keresztényi bibliai józanság hasson át és a kálvini puritanizmus. Ebben van hódító, de van benne erő is.

Az értekezleti gyűlésről a következőkben számolunk be:

Május 22-én *Kocsárdon Sándor* József ev. ref. esperes fogadta a vendégsereget. Innen gyorsvonattal N.-Enyedre ment a két vonattal érkezett sokaság. Nagy-Enyed diszben volt. Ünnepi jelleget öltött minden; kitűzött nemzetiszínű lobogók hirdették: ma a ref. egyház ünnepe van. A vonatonál *Gáspár* János, a városban *Varró* László polgármester kitűnő beszédekkel üdvözölték Dr. *Bartók* György püspököt és az érkezőket.

Az elszállásolás után 10 órakor a templomi istenitisztelet vette kezdetét. A templom zsufolásig megtelt ájtatos közönséggel, kik várták a történéseket feszült figyelemmel. A gyülekezet éneke után

a női vegyes kar énekében, *Makkai* szászvárosi kántor szép tenor hangon előadott szülő énekében gyönyörködtünk. Aztán *Deési* Gyula esperes imádkozott szívet megrázóan és felemelőleg. A Szentlélek szárnycsapásait véltük hallani, a kedves hangon előadott gyönyörű imádság alatt. Ezután a kolozsvári theologia kitűnő igazgató tanára, egyhker. főjegyző, kit olvasóink, mint a „Árvaházi prot. naptár“ szerkesztőjét bizonyára ismernek, *Kenessey* B., szólott a jelenlévőkhez hatalmas beszédben. Maga az előadás de a beszéd tartalma is foglyul vitte a hallgatókat, lebilincselte őket teljesen. Beszédét főbb vonásokban igyekezzünk itt viszszaadni, méltó a meggondolásra, a felette való elmelkedésre. 2. Kor. X. 4—5. vers alapján beszélt.

Az evangélium nem ábrándozás, hanem küzdelem, melyeket az egyeseknek kell megvívni. A harcban a fegyverek nem testiek, hanem lelkiek. Krisztus is a világot el akarta szakítani a farizeusok önhittségétől, a sadduceusok hitetlenségétől s a Mammontól. Fel akarta ébreszteni a nép alvó lelkiismeretét. Szembe állottak vele a görög bölcsészet önhittsége, a római jog a maga dicsekedésével s a zsidó nép önteltsége. Hasonló ellenséggel küzdünk ma is...

Belemerültünk az anyagiak imadásába, pedig ezt csak eszköznek kell tekintenünk. Ha templomaink tele volnának arannyal, papjainknak pedig száz-ezernyi fizetése volna, hisszük-e, hogy így jobban tudnánk segíteni a betegeken, a szenvedőkön, az elmaradottakon? Minden intézmény úgy áll meg, ha az alapot megtartja. Jézus azt mondja, hogy nem lehet egyszerre két urnak szolgálni. A ki velem nincsen, ellenem van az. Nem szabad kétfelé sántikálnunk.

A rossz szokások legyőzésére, Isten ellen lázongó lelkek foglyulvitelére kell törekednünk.

Felhozza Bosszuet francia hitszónok intését: szóvirágokkal nem lehet Isten országát terjeszteni.

TÁRCZA.

Templom előtt.

*Merengve nézem külsődet
Imádságháza szent templom:
Szívem mindenkor földobog —
A hányszor szívem ide von.
Zúg-búg a világ lármája.
Lelkem nyugalmat érez itt,
Nem zavarja benned soha
Magasztos pihenésed.*

*Mikor zengzeles nyelvekkel
Ércleányid hívnek ide:
Szent vágyódás szállong mindíg
Keblemnek belső mélyibe.
E fény sugarát hílelnék
Falaid közé kísérem:
Te vagy lelkeimnek otthona,
Míg e földi élet élem.*

*Sorsom bár merre vezessen,
Kin és nyomor közl ballagva,
Vigaszt, reményt int sugároz
Templom toronyának csillaga:
Ó vezess ide Jézusom —
Gyakran — hogy áldjam Istenem,
Mert éjjel és nappal hívem
Szívemet hozzád emelem!*

Alsó-Sófalva.

Biró Dénes.

Ünnep a parochián.

Írta: G. Diószeghy Mór.

Sáros, esős idő volt. Hát a mint kinézek az ablakon, egy nagy ökrös szekeret látok befordulni a kapun. Előbb azt hittem, hogy jön a vizitáció s a rossz ut miatt vontatja a mindszenti eklézsia a négy ökörrel a nagytiszteletű urakat. De mégis az ünnepek előtt pár nappal csak nem indul ki papi ember az eklézsziából. Aztán olyan kis terjedelműeknek is látszott a szekérben ülő három alak, pedig hát a nagytiszteletű urak rendszeren jól meghízott emberek — különösen vizitáció idején. Jobban megnézem őket, hát bizony az én három diák fiam volt; a Samu sógor szállította őket az ő fiaival a vasutól a feneketlen sárban négy ökörrel. Kikiáltott a feleségnek a konyhába:

— Feleség, itthon vannak a diákok!

Ünnep szombatján megérkezett az öreg apám az édes anyámmal együtt és így esett, hogy az ünnepen egy csomóban volt az egész papi familia, a nyolcz gyerekkel kereken egy tuczet. Teli volt a kicsi fészek egészen. Régen volt ilyen jó ünnepünk. Nem zavart meg bennünket semmi kellemetlen dolog, nem ért sem hivatalos, sem hivatalon kívül való boszuság s még Salamon zsidó is igen jó turót adott.

Választanunk kell: vagy, vagy. Isten-e vagy pedig az anyagi életirányzat. Mi, lelkipásztorok, itt e szűz falak közt küzdünk Isten országáért s meg tesszük minden órán az utat a földről az égbe, hogy ott merítsünk az örökélet vízből s öntözzük meg a földet.

Az istenitisztelet végeztével az elnök gr. Kun Géza tartotta meg megnyitó beszédét. A tudós főúr mindenkit magával ragadott, tudásának kincstárából a legfelségesebb dolgokat hozott a hallgatóság elé, hogy azt élvezhesse, abban gyönyörködjék. A többek közt így szólt:

Életünk hajója hanyatlik. Keressük a szabadságot. Csalódik az, a ki csak a látható után indul; csak a láthatatlannál van a végső menekvés: Istennél, a kit megtalálhatunk azért, mert keressük őt.

Aztán mély tudományal hasonlította össze a panteizmust (mindenben Istent lát) a kereszténységgel.

Mikor pedig a buddhaizmust hozta párhuzamba a kereszténységgel, így szólt:

Szép gondolatok vannak Budha tanában is, de hiányzik benne az erkölcsi alap. Nincs benne büntető Isten. A sötét Nirvanában rejlik csak a végnyészet.

Gyönyörű képet említ fel a szegény és gazdag életéből. Mi is szegények vagyunk, többé-kevésbé törekednünk kell a tökéletesség felé.

A nagytudományu gróf beszédére dr. Bartók György püspök felelt.

A templomi díszülés tárgya volt még lapunk felelős szerkesztőjének Nagy Károly theol. tanárnak emlékezése Molnár Albeiről és Szilveszter Domokosról. Az előbbi tudós tanára volt a kolozsvári ref. theologiai intézetnek, a múlt év március havában hunyt el. Benne az erdélyi ref. egyhker., a magyar kálvinismus pótolhatlan kitűnőségét vesztette el. A második Szászviros első papja volt. „Aranyszáju”

Főzött is a feleségem olyan pompás ebédeket, hogy megirigyelte volna egy kir. tanácsos. El is gondoltam magamban: mily jó, hogy nem látja a püspök, mert menten elhuzna tőlem minden segélést, gondolván, hogy a kinek így telik, az csak hazudja a szegénységet. Pedig hát nem is úgy van, mert harapni való minden kis parochián csak akad, de a piczula, az igen ritka vendég. No, de most nem gondoltunk erre, teli volt a lelkünk gyönyörűséggel. A legnagyobbik fiu már legatus számba ment és prédikált a templomban. Külömb az apjánál — mondták a hivek. Legyen is — mondtam én. Az első gimnázista fiu meg majd megölt a latin tudományal. En hamar meguntam. Akkor elfogta az édes anyját:

— Mama! Tudja mit tesz az:

„Amo, amas, amat.”

Az anyja sem sokáig állotta a dicsőséget, mert sok egyéb dolga is volt, akkor aztán kiment és Juliskának a szolgálónak magyarázta, hogy azt a hosszú lábu madarat, a melyik ott kepel a háztetőn, úgy hívják latinul: ciconia. Az első declinációra tartozik. Juliska úgy figyelt, hogy a mosogatást is félbe hagyta, a miből aztán baj kerekedett. Utoljára nem akadt más hallgató, csupán a pesztrája ölében ülő Mózes fiu, a ki csak 10 hónapos még, de tágra nyi-

nagy papnak nevezték őt, rendkívül kedves és tevékeny tagja volt a papi karnak, a múlt év márcz. havában bekövetkezett halála méltán keltett általános fájdalmat és megdöbbenést.

A diszgyűlés végezte után a közönség a temetőbe vonult, hogy az egykor nagyhirű és tudományu Dr. Kovács Ödön theol. tanár emlékének adózzék. A sirnál Sándor János tartott nagyszabásu emlékbeszédet.

Rendkívül megragadó volt beszédének ama része, melyben az enyedi theologia fenmaradásáért folytatott küzdelmét ecsetelte Kovács Ödönnek, ő akarta egyetemi színvonalon álló theol. akadémiaival kiegészíteni.

„De jöttek — úgymond — az ellenséges támadások, rést törtek a falakon... Ő küzdött azok helyett is, a kik mellőle elhullottak. Végre csak egyedül maradt, erőben, reményben megfogyatkozva, de nem adta ki kezéből a zászlót utolsó lehelletéig. Az a zászló borult reá szemfedő gyanánt. A Bethlen-főtanoda theol. szemináriumavele együtt mult ki... A hős védő, a védett erősség romjai alá temetkezett. Mint hajdan Szondy és Zrinyi.”

A nagyhatásu beszéd alatt hullott le a lepel a négy méter magas diszes gránit oszlopról, melyet a kartársi és tanítványi kegyelet emelt Kovács Ödön emlékének.

A sirkövön ez a felirat olvasható:

„Itt nyugszik Székelykereszturi dr. Kovács Ödön. 1844—1895.

Élt, hogy megismerje és megismertesse az Istent és a kit elbocsátott, az Ur Jézus Krisztust. Él most az örökkévalóságban, a hol színről-szinre látja az Atyát.”

Körülbelül két órakor kezdődött a diszebed, melyen az érkezett vendégek és helybeliek mintegy 250-en vettek részt. Este koncert volt, melyen Szá-

totta nagy kék szemeit és úgy hallgatta az értelmetlen beszédet. Akkor kaczagva rászólottam:

— No, csak hallgasd kis kölykőm, hisz' téged úgy is papnak szántalak!

Igen ezt az egyet, ezt a kedves kis jószágot, aki nekem is a legkedvesebb (mert legkisebb) az én mesterségemre szántam. Legyen a többi mind-mind nagy, fényes mi a világban, ez az egy, ez legyen egy szegény papnak az édes apja. Ezért leve a neve is Mózes és ezért hívjuk születési percétől fogva püspöknek, akit most ezen az ünnepen mutattunk be először a nagy apának és a nagy mamának kedves kis pufoék arczu, kék szemü fiucska. Hiába a nyolczadik, de igen drága portéka az egész familia előtt, úgy, hogy a nagymama felkapta az ölébe és öröm könnyel a szemeiben kiáltott fel:

— Ennek bizony kár lett volna elmaradni! Tartsa meg a jó Isten! Legyen ember belőle!

— Hallgasd meg jó Istenem! — röppent el az én ajkamról is a fohász.

... Soha ilyen jó ünnepünk! Csak az a kár, hogy olyan hamar elröppentek a napok. Az öregek haza készülődtek a a három diák fiu is elment és mi itthon maradtunk és várjuk őket vissza, vissza ismét.

bolcska Mihály, Szabó Jenő költő papokon kívül Veress István, Makkai D., Vincze Dánielné, Jancsó Sándorné, Báthori Gyuláné, Lóte Vilma működtetők közre a közönség legnagyobb meglepedésére.

Az összejövetel második napján az Értekezlet tárgyaló gyűlése következett. Érdekes és részletes vitákat a következő kérdések keltettek: Az egyházvizitációk ügye. A lelkeszek egyháztársadalmi munkássága. Az 1848. XX. törvczikk. A vallástanítás. Egyházi Értekezlet szervei a községekben. Papitegetkezési egyesület.

Érdekes volt Nagy Károly lapunk felelős szerkesztőjének titkári jelentése, mely megvilágította az összes eddigi egyház-társadalmi munkálkodást. Oly jól esett, midőn az árnyoldalak feltüntetése mellett egy-egy fényugár is felcsillogott. Szólt a mi lapunk a „Vasárnap“ ügyéről is. E ref. vallású lapot, a mely már ez idáig is olvasott és kedvelt lapjává lett egyházunknak, az egyházi Értekezlet fenn fogja tartani tovább is, erősíti és növeli. Nagy szükség van erre éppen napjainkban; ma, midőn a vallásosság élesztésére oly nagy szükség van; ma, midőn egyházunk híveinek oly sok külső és belső ellensége van. Felhívjuk olvasóinkat e helyen is, pártolják a „Vasárnapot.“ tömörüljenek minél többen a zászlója alá, vigyék diadalra ama nemes eszmét, melyet a „Vasárnap“ tüzött ki zászlójára.

A harmadik napról felemlítjük a következőket: Vajla Ferencz lapunk főmunkatársa a szektáskodás veszélyére hívja fel az Értekezlet figyelmét. Terjed a baptismus, nazarénismus, az adventisták, ezek ellen tenni kell valamit. Már annyira mentünk a baptistákkal, hogy ezek szembe szállnak a református pappal, megzavarják egyházi funkciójukat. Eljönnek a református temetés végrehajtására. Hiába mondjuk a baptista profétának: Uram, neked itt nincs jogod, mégis elkezdnek beszélni. Ezért egy alkalommal a csendőrökkel kellett eltávoztatnom egy ilyen baptista szónokot. Tehát a szekták ellen való küzdelemhez nem elég csupán a cura pastorális alkalmazása, itt állami törvény által való szabályozásra van szükség.

Nagy Károly hangsúlyozza azt, hogy az 1848. évi XX. törvényczikk életbeléptetése által az újabb felekezetek ügyei is rendeztetnének. Ha ezeknek a szektáknak majd templomot s rendes lelkészt kell fentartaniok, akkor az egyházi adózás alá vetve, nem veszélyeztetik a mi egyházainkat. Kérünk kell az államot, hogy szorítsa rá e szektákat arra, hogy mutassák be hitvallásukat. De mi is tegyünk erre nézve valamit. Puhatóljuk ki, mi is az ő titkuk, a mivel a népre hatnak? Csak így egyensúlyozhatjuk működésüket.

Tóthfalusi a ref. diákonissa intézet felállítását, s annak szükségességét hangsúlyozza és a prot. felső leány iskolák felállítását. Végül sürgeti az 1848. évi XX. törvényczikk megvalósítását, olyan értelemben, hogy a kongruától eltekintve, a lelkészek fizetése bizonyos szolgálati idő s a végzett munka nagysága szerint rendeztessék. Együttal a szektáskodás veszélyeire is figyelmeztet. Bol Károly: a javaslat első pontjára, az egyháztársadalmi munka megkezdésére már üttött az óra. Nem szabad halasztani azt. A lelkészek nemcsak a vasárnapi predikáció elkészítésére fordítsák idejüket. Ne higgyék azt, hogy ezzel megtették kötelességeiket. Hozzá kell fogni a lelkipásztori gondozás munkájához.

Kovács László pártolóláig szól egy más indítvány mellett, a melyet a marosi egyházmegye nyuj-

tott be, s amely odairányul, hogy a vasárnap pontos megtartása sürgettessék.

A szesz italokat áruló helyek délelőtt 9 órától délután 5 óráig zárva tartassanak.

Azonkívül a 15 éven aluli gyermekeknek a falusi korcsmákban való részvétele szigoruan tiltások el, mert ez a mi falusi életünknek a legnagyobb mételeye.

Több tárgy nem lévén, gróf Kuun Géza világi elnök bezárja a második közgyűlést.

Vécsi egyházi elnök: Mielőtt elutaznánk, kötelességünknek tartjuk Nagy-Enyed városnak szives vendéglátásáért meleg köszönetet mondani. Isten éltesse e város lakóit s virágoztassa a Bethlen főtanodát.

Dr. Bartók György: Engedjék meg, hogy még egy pár szót szólhassak. Erzelmeimet akarom tolmácsolni nagyméltóságú gróf Kuun Géza irányában, aki megmutatta, hogy célunkkal rokonszenvezik. Mielőtt eltávoznánk, fogadja legőszintébb hálánkat. Büszkék voltunk szeretett elnökünkre, aki nemcsak az Értekezlet, hanem bármely európai intézetnek méltó elnöke lehet nagy tudása mellett. Kívánjuk, hogy a jövő évben jó testi és lelki egészségben viszontláthassuk szeretett elnökünket.

Gr. Kuun Géza: Ime, elértünk e program végéhez, hozzájárultunk a nagy célokhoz, amelyek előttünk lebegtek.

Kettős érzelem fog el a távozáskor. Először az az öröm, a melyet a viszontlátás reményében éreznünk, a másik a bucsuzás szomorúsága, a melyet az elválasztás idéz elő.

Nem tudjuk, ha vajjon a jövő év is együtt talál bennünket. Reméljük azt, hogy működésünk nem lesz nyom nélkül. Határozatok, elvek, viták voltak napirenden.

Elvetettük az életképes magokat. Hozzájárultunk az egyházi élet felélénkítéséhez és megerősítéséhez. Isten áldása kísérje munkánkat.

Igy végződött a n.-enyedi egyházi értekezlet második közgyűlése. Bizonyára megfogja teremni a maga gyümölcsét, e gyűlésen hinteggett meg. Óh, bár hozna egyik tiz a másik 20, . . . 30 és 100 anynyit. Hadd virágoznék anyaszentegyházunk, hadd győzedelmeskednek minden ellensége fölött. Mi hiszszük, hogy eljön előbb vagy utóbb a győzelem napja: mert „a kik az Urban biznak, meg nem csalatkoznak.“

Legyen áldott a munka, melyet végeztek, legyenek áldva, kik benne fáradoztak. Mondjunk köszönetet N.-Enyed vendégszerető városának és kérjük a Mindenhatót, adjon néki verőfényes napot a zivatáros idők után, boldogulást, haladást jó népének.

Birtha J.

Kegyesség útja.

Káfás látta. Simonnak megjelent.

II.

Egy omladozó fás és sűrű tövisbokor mellé letelepedett a három férfit és Simon elkezdte: „Barátaim, testvérek! Tegnap ez idő tájt, nem kell emléketekbe idéznem azt a borzasztó órát — egyikünk sem fogja soha elfeledni — mikor a papi szolgák elfogták drága mesterünket, mi alig térve magunkhoz a mély álomból,

megijedve menekültünk a szélrózsa minden irányában! De még egy nehezebb órát is éltem át azután. Ész nélkül futottam néhány perczig, hogy az üldözők elől meneküljek, mikor észrevettem, hogy senki sem jön utánnam, megállottam egy fa mellett, hogy lélekzetet vegyek és az izzadságot homlokomról letöröljem. Egyiketeket sem láttam. Mit csináljak, hova menjek, az sem tudtam. Messziről hallszott a papi zsoldosok fegyverzöreje és meghallottam, a mint visszakiáltották:

„Hagyjátok futni a gyávákat, a főbűnös úgy is kezeink között van. Csak gyorsan a fő-

paphoz vele. És csak akkor jutottam hűtelenségünk és gyávagságunk teljes tudatára. Gyorsan elhatároztam magamat: utánuk, meg kell látnod, mit csinálnak vele. Valjon nem-e ebben az utolsó pillanatban ruházza fel Isten mennyei hatalommal, hogy kiszabadítsa magát a gonoszság bilincseiből?

— És tudjátok-e, mi történt velem a főpapnál?

Úgy éjfél után két óra lehetett. Egyszer csak egy szolgáló jött ki és oda lépett a tűzhöz, hol én is melegedtem a szolgálakkal. Figyelmessé lett rám,

— „Ki ez? — kérdi: nem-e ő is a galileabeliek közül való, kik Jézussal voltak?”

— Persze, én is láttam vele! mondja egy másik.

— „Hé, mit akarsz te itt?” Körülfognak. A félelemtől szinte összeszorult a torkom, de mégis dagogok, míg a verejték hideg cseppekben üt ki homlokomon:

— „Mit akartok velem.” Nem tudom, nem értem — mit akartok mondani! „Természetesen, érzik a beszédén. „Persze, te is Galileabeli vagy.” „Megesküdném rá, hogy téged is láttalak tegnap velem!” Es a gonosz győzött. Testvérek, én elkezdtem esküdni, átkozódni: „Azt az embert nem ismerem.”

Elhallgatott Simon, szavát elfojtotta a felindulás és elkezdett keservesen sirni . . .

A többiek szótlánul néztek rá s lelkükben az a kérdés merült fel: vajon ők helyében mit tettek volna?

— „És mi történt vele tovább?” törte meg végre János a hallgatást.

— „Nem tudom” felelt Simon. „Mihelyt nekem békét hagytak, távoztam az udvarból és cél nélkül bolyongtam, míg kiértem a városból. És egész nap naplementig elbujva voltam, hogy emberek szeme elé ne kerüljek, mert azt hittem, mindenki látja homlokomon a Kainjegyét.

Végtére is az éhség és nem kisebb mértékben a kíváncsiság, hogy mesterem felől valamit halljak a legközelebbi faluba hajtott és ott tudtam meg a szörnyű eseményt, mire azonnal észak felé fordítottam lépteimet, hogy haza jussak, mikor titeket is láttalak.

— „S különben hallottál valamit utolsó óráiról?” kérdezte Levi.

— „Semmit, csak épen annyit, hogy délelőtt minden feltűnés nélkül kihurczolták a vesztőhelyre és keresztre feszítették.”

— „És hogy délután kiadta lelkét, fűzte hozzá János.

Megint elnémultak egy darabig, a mikor Levi is könnyített egy sohajjal csordultig telt szívéen: „Miért is kellett meghalnia?”

— „Mert azok a gazember farizeusok és sadduceusok semmiképen nem tudták neki megbocsátani, hogy az egész nép előtt megbélyegezték őket!” válaszolta János.

— „De hát azért megölni! Hogy is tudták kieszközölni a hely tartónál a halálos ítéletet?”

— „Arról hallottam!” felelte Simon. „Azzal vádolták, hogy lázadó, mert magát a zsidók királyának mondja és ezt az okot iratta Pilatus a keresztfára is.

— „Hitvány rágalom” kiáltott dühösen a menydörgés fia. „Őt lázadónak nevezni!”

— „Igaz” — vetette közbe Lévi, és a római nem is hitte mindaddig, míg a mester maga be nem ismerte előtte, hogy ő Messias.”

(Folyt. köv.)

Csűrös József.

Kossuth Lajos Amerikában.

Az ég.*)

Az ég, az én legjobb barátom,
 „n együtt érzek vele
 Vigan köszöntöm hogyha látom
 Ma tiszta, vidám reggele.
 Friss szárnyait lelkem kibontja,
 S mint a pacsirta, fönt bolyong
 — Viszont a részvét gyászba vonja,
 Ha homlokán felhő borong —

Mikor haragszik: — hű barátja
 Zsolozsmákkal csittigatom,
 Vagy áhitattal nézve rája:
 Remegve, némán hallgatom.
 Majd csillapulva hogy felém int
 Szivárvány szín kendőjeivel:
 Szent, édes érzés szárnya érint
 S imádsággal felel szívem.

Nagy mély szerelmemről íránta,
 Beszélhetnének a mezők,
 S a rét ezeryi vad virága,
 Hol annyiszor elnézem őt.
 Nem csügg az ifju oly rajongva
 A szüzi, tiszta homlokon,
 Mikor először csókra vonja:
 Mint én az én barátomon.

Mikor más alszik csendes éjen
 Én ő vele beszélgetek.
 S szemébe elmerülve mélyen
 Vágytól, gyönyörtől reszketek!
 Hosszan, soká elnézzük egymást,
 S ha lehull egy egy csillaga:
 Ah, mint ha ide nézve folyvást;
 Ez intés nekem szólana!

Ilyenkor, mit más észre sem vesz,
 Nekem kitárja titkait,
 Halk szellem nyelven szól szívemhez
 Lekötve sokszor hajnalig.
 Csodás, mélyeséges tudományyal
 Mi mindent mond akkor nekem!
 Ha én azt gyarló földi szájjal
 Valaha ki beszélhetem!!

Szabolcska Mihály.

Hazai krónika.

A magyar delegáció máj. 23. 24-én nyilvános ülést tartott gr. Andrássy Gyula elnökléte alatt. Elsőbben Szápáry Gyula gr. alelnök helyére egyhangulag megválasztották Ernuszt Kelement. Napirend volt a külügyi költségvetés tárgyalása. Falk Miksa dr. előadó, meleg, színes beszédben fejezte ki a külügyminiszter iránt érzett bizalmát. Zichy János gr. a hármasszövetségről beszélt hosszasan, Berzeviczy Albert pedig az előtte szólóval szemben megvédte úgy a külügyi politikát, mint a hármasszövetséget. Holló Lajos élesen támadta a hármasszövetséget és határozati javaslatot adott be a magyar czimernek és zászlónak a konzulátusi épületeken leendő kitizése érdekében. Rakovszky István, külügyi kérdésben terjeszt elő egy interpellációt. Papp Géza a monarchia külpoli-

tikai állását csak úgy látja biztosítottnak, ha erőteljes hadsereg áll rendelkezésünkre. Okolicsányi László egyetért Pap Gézával minden tekintetben, kivéve a hármasszövetség kérdését, mert ő a hármasszövetséget határozottan károsnak tartja az országra. Csatlakozik Holló határozati javaslatához. Kristóffy József előtte szólóval szemben, éppen a hármasszövetségben találja hazánk boldogulásának és a közép európai békének föltételét. Hodossy Imre szintén a hármasszövetség mellett beszél; kijelenti, hogy ő ennek a szövetségnek feltétlenül híve. Végül kéri a közös kormányt, hogy a magyar érdekért a maga jószántából is tegyen már valamit, ne kelljen mindig kérni.

Rakovszky István ezután hosszú felolvasást tartott Ugron Gábor két évvel ezelőtt tartott delegáczióanal beszédéből a paritásra vonatkozólag. Örül, hogy a miniszterelnök pártjában is egyre többen látják már, hogy külügyi képviselőtünk nem kielégítő. Papp Géza is ezek közül való s egy megtért báránka — a szentírás szerint — becsesebb kilenczvenkilencz igaznál. A költségvetést megszavazza, de a bizalomnyilvánításhoz nem járul hozzá.

Ezután, Széll Kálmán kormányelnök állott fel szólásra. Rendre válaszol a felhozott kifogásokra, egyenkint bonczol minden kis meggyezést. Azt a politikát, a melyet a külügyi kormány követ, az ország óriási többsége helyesli s helyeselte és helyesli a volt kettős-szövetségnek hármasszövetségé történt átalakítását is. A mit Rakovszky felhozott Bülow beszédéből, az a szövetség értékét miben se alterálta. Németországnak épp oly szüksége van ránk, mint nekünk Németországra.

A tárgyalást folytatjuk.

A hármasszövetség megújítására vonatkozó tárgyalások befejeződtek. Rövid időn belül az érdekelt három külügyminiszterium ki fogja cserélni egymással a megállapodásról létrejött jegyzőkönyveket. Az új szerződés általánosságban megfelel a réginek. Új benne az a pont, mely a szövetségeseinek teljes cselekvési szabadságot biztosít különös érdekeik megóvása céljából, valamint a tengerentúli gyarmatokon való tevékenység tekintetében.

Új államtitkár. Láng Lajos kereskedelmi miniszter mellé Ő Felsége a király, gróf Wickenburg Márkol, a Magyar Általános Hitelbank igazgatóját nevezte ki államtitkárnak. Az új titkár hivatalát máj. 24-én foglalta el.

Világkrónika.

Az angol-bur háboru, úgy látszik vége felé közeledik. Legutóbb érkezett hírek szerint, a béke feltételekben már megállapodtak a hadviselő felek.

Száz milliós csalás. Párizsban egy Humbertné nevű asszony 100 millió koronáig csapta be a különböző pénzintézeteket és tőkepenzes.

* Szerző felolvasta Nagy-Enyeden tartott egyházi értekezleten. Szerk.

magánfeleket. A csalást úgy követte el, hogy sikerült elhitetni a világgal, hogy rá éppen 100 millió korona örökség várakozik, de mert az örökösök perelnek egy nagy szekrényben lepecsételve őrzik a sok pénzt. Házánál meg is mutatta a szekrényt. Mikor egyik hitelező követelte, hogy fel kell nyitani a szekrényt. Humbertné asszony megszökött. A szekrényben nem találtak semmit.

Az új spanyol király. XIII. Alfonzó május közepén töltötte be 16-ik életévét. A törvény szerint ekkor nyilvánították nagy korúnak és koronázták meg. Az ifjú király igen nehéz viszonyok közt veszi át az ország kormányzását.

Az Antillák szigetek veszedelme. Martinique sziget mellett, még több kisebb-nagyobb sziget is van. Ezeknek majdnem valamennyién kitértek a tűzhányó hegyek. A Pelé vulkán mellett, még újabb is keletkezett. St. Vincenti szigeten a tűzhányó hegy több ezer embert pusztított el. Az izzó hamuesőt a szél a távoli szigetekre is elviszi. Egy angol tudós megfigyelte, hogy Londonban napkelte és nyugtakor az ég állandóan piros. Ez a pirosság a tüzes hamueső miatt van. A szigetekről a lakosok tömegesen vándorolnak ki.

Stájerországban a pünkösti ünnepek alatt olyan hó esett, hogy pompásan lehet szánkázni.

Krónikás.

Egyházi élet.

A tiszántuli egyházkerület közgyűlése május 21. s következő napjain tartatott meg Debreczenben. Kiss Áron püspök terjedelmes jelentést tett a kerület életében lefolyt jelentősebb mozgalmakról. Általában kedvező képét tárta fel a helyzetnek. Ez alkalommal 51 ifjú lelkipásztort avatnak fel és bocsátottak ki az evangélium hirdetésére. Több felmerült esetből kifolyólag, a közgyűlés elhatározta, hogy felír a kereskedelmi miniszterhez és azt kéri, hogy reform. ünnepnapokon egy községben se engedjék meg, hogy országos vásár tartassék. Targyalták a nagyváradi és nyíregyházi leány intézetek ügyét. Protestáns nőnevelésünk szempontjából felette kívánatos, hogy a két intézet megerősödjék. Erős mozgalom indult meg, hogy a nagyváradi ref. tanítónőképzővé fejlesztessék ki. A debreczeni ősi kollegiumban a benlakással öszszekapcsolt közös étkezés egyik fontos tárgya volt a gyűlésnek. Tanácsbiróságba gróf Tisza Istvánt és Puky Gyulát választották. Debreczeni jogtanár dr. Fászy Viktor lett. Ezenkívül több egyházi és iskolai ügyet intéztek el.

Végzetes halál. Szabó János a békésbányai egyházmegye esperese, a ki annak idején püspök jelölt is volt Debreczenben, a közgyűlés folyama alatt, hirtelen rosszul lett és meg is halt. Csak kevéssel az előtt mondott még beszédet és a hogy leült pár percz mulva szélütés érte. Szabó János a kerület életében igen jelen-

teken szerepet játszott. Halálára való tekintettel a a közgyűlést félbe szakították. Emléke legyen áldott. „Ember! rendeld el a te házatad, mert meghatsz és nem élsz!

A nagy egyházak állása. Szinay Gyula, a debreczeni ref. egyház gazdasági elnöke, terjedelmes előterjesztést tett az egyház presbiteriuma elé. Ebbe azt fejt ki, hogy a nagy és népes egyházakat ki kell venni az esperesi vizsgálat alól és olyan formán kell beilleszteni az egyházi életbe, mint pl. a városok vannak a politikai kormányzatban. Ezt az érdekes indítványt azért hozzuk fel, mert magyarországi testvéreink sokszor előhozakodnak az erdélyi különlegességekkel, és lám, most ők is valami különlegességet akarnak. Nálunk pl. a püspöki vizsgálat alatt álló egyházak ki vannak véve az esperesi vizsgálat alól és püspöki ellenőrzés alatt állanak. Ugy tetszik, hogy valami efélet akarnak Debreczenben is. Hát csak legyen új élet mindenfelé. A fődolog az, hogy a protestáns alapról le ne lépjünk és a Krisztustól el ne szakadjunk, mert csak akkor újul meg az egyház fejében és tagjaiban.

Kiss Áron püspök az iszákosság ellen. Végh Gyula debreczeni h. főkapitány javaslatot adott be Debreczen város tanácsához, melyben a korcsmai zárórakat vasárnapon és ünnepek alkalmával délelőtt 9 órától délután 4 óráig is kiterjeszteni kívánja. A javaslatot most egy újabb beadvány követte, melyet Kiss Áron, a tiszántuli ev. ref. egyház érdemes püspöke adott be és következőleg szól:

Tekintetes Városi Tanács!

Tisztelt Uram!

Több oldalról hallható az a panasz, miszerint városunknak nemcsak külkerületén, hanem a fényes belső utcákon is — a sűrűn található italmérési helyiségekben — napról-napra szaporodik azon esetek száma, hogy az emberek, egyenkint vagy tömegesen — minden jó érzést fölháborító kiabálások közt verekedést rögtönöznek és a helységből erőszakkal eltávolíttatnak.

Történnék pedig ezek — a mi még szomorubb dolog — nemcsak köz-, hanem vásár- és ünnepnapokon is, a midőn a templomokhoz igen közel eső italmérési helyiségekben lejátszódó jeleneteknek a templomba fel, vagy onnan hazavonuló, áhitatos gyülekezeti tagok kényszerült tanúi, még pedig megbotránkozó és nyugodt érzéseikből felháborodott tanúi.

Midőn ezen sajnálatos körülményre a tekintetes városi tanács figyelmét felhívom: egyszersmind felkérem, hogy ezen ügy mielőbbi javítására valamelyes intézkedést tenni méltóztassék.

Teljes tisztelettel vagyok

Debreczen, 1902. május 20-án.

Kiss Áron
püspök.

Mi azt kívánjuk, hogy az ottani püspök szavait vegyék fontolóra a tanácsos urak. De, még inkább vegye fontolóra mindenki és elgondolva az iszákosság nagy veszélyeit: törvény nélkül is tartóztassa meg magát a részegségtől. A dobzó koldusbotra jut.

Mai képünkhöz.

Egy rendkívül ritka, értékes és kedves képet mutatunk ma be a „Vasárnap” kedves olvasóinak. Az ötvenes években készült ez Amerikában, midőn Kossuth Lajos nagy hazánkfia számkivetése alatt ott járt. Az amerikaiak jobban megbecsülték őtet, mint mi. Azokat a beszédeket, melyeket Kossuth Amerikában tartott, szóról-szóra leírták a gyorsírók és 2 nagy kötetben kiadták. E munka előlapját díszíté a mai képünk, mi e munkának csak egyes töredékeit bírjuk, de e képpel is nagyon kevesen dicsékedhetnek. Azt hisszük, hogy a Vasárnap olvasóinak kedves emlék képeit ezzel is nagy mértékben szaporítottuk. (B.)

Vegyes hírek.

Árvizek. az országos eső miatt, mely egész májusban tartott, a folyók többfelé megáradtak. Különösen a Tisza folyó öntött ki több helyen és okozott igen nagy károkat.

Szondi György szobra. Háromszázötven esztendeje lesz a nyáron, hogy Szondi György hősi halált halt Drégely várának ostrománál. Drégely-Palánk község mellett, még áll a várrom, most readbe akarja hozni a vármegye és Szondynak szobrot is akarnak állítani.

Egy nyomdász emléke. A Kolozsvári temetőben pünkösöd második napján leplezték le egy régi híres magyar könyv-nyomdásznak, *Tóthfalusi K. S.* Miklósnak síremlékét. A szép síremléket a Kolozsvári nyomdászok emelték nagy nevű elődük 200 éves halála évfordulója alkalmából.

Cserebogár irtás. A sáros megyei gazdasági egyesület 600 koronát tűzött ki, a megyeterületén, cserebogár irtásra. Nagyon helyesen cselekedne minden gazdaember, ha e kártékony állatokat pusztítaná.

Jégeső. Még az öregek is alig emlékeznek ilyen hideg májusra, mint az idej volt. Nemcsak a fagy okozott országszerte nagy károkat, hanem a jég is. Magyarországon több megye határát verte el a jég. Erdélyben Udvarhely — Alsófehér, Kolozs-megyében volt jégeső.

Baptista katonák. A szegedi II. kerületi hadbírószágtól két baptista katonát szállítottak a csillagbörtönbe, mert hitük tanítása szerint, nem akartak fegyvert fogni. Murkó Mihály az egyik katona és Májor Péter a másik. Ez utóbbit 2 évi börtönre ítélték Markó már harmadszor kerül a börtönbe. Első ízben negyedfél évre, másodsor 1 évre és 10 óra volt elzárva. Ujjabban ismét három évet kapott. Látszik, hogy a baptisták még nem is jó hazafiak. Csak sajnálni lehet a szerencsétlen vallásos tévelygőket.

Egy magyar barát oláh pap. Ez is tán olyan ritka, mint a fehér holló, de mégis van. *Papp Zakariás* bihar-diószegi gör. keleti pap egész életén át nagy barátja volt a magyaroknak. 1848-ban lelkes hazafiségéért az oláh főlkélek föl akarták akasztani és csak az utolsó pillanatban mentették meg a szomszédos református magyarok. Ennek daczára az egész szabadságharc alatt azzal biztatta híveit: „Ne adjatok szállást se a muszkkának, se a németnek”. Végakarátja az volt, hogy sirja fölött *magyar beszédet tartsonak*. A pelbárthidai gör. kel. pőpa azonban ezt nem engedte meg, ami annyira elkeserítette a jó érzésű diószegi híveket, hogy azt mondták: ha nem kapnak magyar-érelmő papot, valamennyien otthagyják a görög keleti hitet.

A családirtó. Lembergben egy *Stanek Ferencz* nevű többszörös milliomos, valami veszettség miatt, előbb a feleségét, azután három gyermekét s végül magát gyilkolta meg. Attól félt hogy nem lesz miből eltartsa családját. Veszetésegi után is maradt két millió kor. vagyona. A pénznek szerelme, a léleknek gyötrelme.

Régi templomi képek. Nyir Acsád községben most javítják a református templomot, s szedik le a vakolatját. Eközben látták hogy a vakolat alatt festmények vannak, még pedig igen szép szentképek, teljesen ép állapotban, olasz mesterek sok száz év előtt festették, mikor még a templomba katolikus hívek jártak.

Matuzsálemi kor. Visón elhunyt egy *Vogel Joel* nevű aggastyán, aki arról volt nevezetes, hogy matuzsálemi kort ért meg. Száztizenöt esztendő volt, amikor meghalt.

Szerkesztő postája.

Olvásóinknak. A 21. számban közölt bibliai kérdés helyes megfejtése: *Lukács II. 49.: Avagy nem tudjátok, hogy azokban kell nekem foglalatossnak lennem, melyek az én Atyámnak dolgai.*

Helyesen fejtették meg. Ekkert Gy. (8), Barabás M. (7), Kovács L. (3), Gáspár G. (1).

Dr. Bartók Jenő Nyiregyháza. Lapunk érdekében kifejtett dicséretes buzgalmaért, fogadjon hálás köszönetünket. Bár követnék nemes példaadásában többen is lelkes társaink közül és méltányolni tudnák azt a nemes missiót, melyet a „Vasárnap” zászlójára tűzött. Harczó, evangéliomi harczot tűztünk zászlónkra: az igazság fegyverével küzdünk minden hamis és evangéliom ellenes tanok ellen. Világosságot, a tiszta ref. hitet akarjuk terjeszteni, melyre napjainkban nagyon nagy szükségünk van. Fel akarjuk ébreszteni a szunnyadozó vallásosságot, irányítani akarjuk az emberiség erkölcsi életét. Ezekhez szócso a „Vasárnap.” Bár jönnének többen segítségünkre e nemes harczban, hogy megszentelődnek munkánk sokak részvéte által... A beküldött előfizetési díjakat kívánsága értelmében fogjuk elkönyvelni.

Tudakozások az írásokat . . . János ev. V. 39.

Kalauz Biblia olvasáshoz a következő héten.

Vas. jun. 1. Ján. ev. XVI. A nép nyomorúságát hasonlítja a gyermek szülő asszony fájdalomához.
Hétfő „ 2. Apost. esel. XVII. Pál vitatkozik a tudósokkal.
Kedd „ 3. Márk. XVI. 15. v. . . . A keresztség szerzése . . .
Szerda „ 4. Jakab I. Intés türesemre; „ mind-m jő ajándék onnan Csüt. „ 5. Fölül vagyok az Atyától. Haragra későknek kell lenni.
Péntek „ 6. Isten igéjét hallgani és a szerint élni kell.
Szombat „ 7. Zsolt. 47. Hálaadás Istennek jöteleményeiért.

Keressünk feleletet a következő bibliai kérdésre.*

A Máté ev. 9-ik fejezetében 6 (hat) dologról van említés téve, melyeket Jézus látott. Soroljuk tei ezeket!!

Alázzátok meg magatokat az Ur előtt és felmagasztal titeket.

Jakab IV. 10.

* A ki **tíz bibliai kérdésre**, helyes feleletet küld be, annak lapunkat egy negyedévig **ingyen** megküldjük. Megfejtéseket (egy levelező-lapon minden héten szerdaig) e rovat vezetőjének: **Birtha József** címére (Kolozsvár, ref. theologia 5-ajtó) tessék elküldeni.